

چشمه

چشمه

یکی دیگر از ویژگی مهم طبیعی ایران وجود چشمه های متعدد در نقاط مختلف کشور است. ایران دارای بیش از ۵۰۰ چشمه معدنی و آب گرم شناخته شده است که تمامی آنها برای تامین آب آشامیدنی و استفاده های درمانی و بهداشتی مورد استفاده قرار می گیرد. بیش تر این چشمه ها در رشته کوه های البرز، آذربایجان و زاگرس قرار گرفته اند و تعدادی از آنها نیز در نزدیکی اصفهان، مشهد و بندر عباس واقع شده اند. چشمه های آب معدنی سرعین در اردبیل، آب گرم لاریجان در دامنه های البرز و همچنین چشمه های آب معدنی محلات جدر زمره معروف ترین چشمه های آب گرم کشور قرار دارند.

چشمه ها در واقع، آب های زیرزمینی هستند که از راه های طبیعی و از درون ترک ها و شکاف ها به سطح زمین راه پیدا می کنند و اکثر آن ها در دامنه کوه ها و یا در کف دریاها جریان دارند. به طور کلی چشمه ها به سه دسته، چشمه های دامنه کوه ها، چشمه های آرتزین یا چشمه های آب گرم و چشمه های آبفشانی، تقسیم می شوند.

چشمه های که در جهت امتداد دامنه کوه ها به طرف پایین جریان دارند خود دارای انواع مختلفی هستند که عبارتند از:

- چشمه هایی که از طبقات رسوبی خارج شده و ممکن است به صورت افقی و یا دارای شیب کمی باشند -
- چشمه هایی که در محل ناودیسی شکل و در اثر زیاد شدن آب زیرزمینی به بالا راه پیدا می کنند -
- چشمه هایی که در اثر وقوع گسل به وجود آمده اند -
- چشمه هایی که از درز و شکاف ها خارج می شوند -

چشمه آرتزین

به چشمه هایی که مخازن آب آن ها در بین دو قشر نفوذ ناپذیر قرار گرفته باشند، چشمه های آرتزین یا چشمه های جهنده و چشمه های آب گرم می گویند. در این نوع چشمه ها، آب زیرزمینی در محل طبقه غیر قابل نفوذ، سطحی را سوراخ می کند و بیرون می آید. این محل معمولاً پایین تر از سطح محلی است که آب به قشر غیر قابل نفوذ جاری می شود.

براساس گزارش سازمان زمین شناسی کشور حدود ۳۶۹ چشمه آب معدنی و آب گرم در ایران معرفی شده است که ترکیبات شیمیایی آن ها نیز در این گزارش موجود می باشد. در این بین، استان آذربایجان غربی با ۴۶ چشمه، استان مازندران با ۴۰ چشمه بیشترین تعداد چشمه های آب معدنی و استان کهگیلویه و بویراحمد تنها با ۱ چشمه، کمترین چشمه آب معدنی و آب گرم را دارا هستند.

چشمه های آبفشانی

آبفشان ها، چشمه های جهنده ای هستند که به صورت متناوب فعال هستند. این نوع چشمه ها در واقع چشمه های آب گرمی هستند که در فواصل زمانی معین از آن ها آب داغ همراه با بخار آب فوران می کنند. این آبفشان ها بیشتر در نواحی آتشفشانی ایسلند، ایتالیا و نیوزیلند دیده می شود. درجه حرارت آبفشان ها در نواحی مختلف از ۸۰ تا ۱۰۰ درجه سانتیگراد در نوسان است و ارتفاع فوران آب و بخار گاهی به ۵۰ متر هم می رسد. مهم ترین چشمه های آب معدنی و آب گرم ایران، براساس موقعیت جغرافیایی به شرح ذیل است

چشمه های دامنه سبلان- اردبیل : این چشمه ها در دامنه کوه های آتشفشانی سبلان دیده می شوند. معروف ترین آن ها عبارتند از: سرعین، بيله دره، سردابه، هفت بلوک، آتشفشان، جنوب نیسر، قتورسو، ایلاندو، قینرجه، شابیل، دودو، ملک سوئی، موئیل، ترش سوئی

چشمه های خلخال: چشمه آب گرم میانسرای، در در دامنه دره ای قرار گرفته که به وسیله گسل، لایه های آهکی رسوبی از سنگ های آندزیتی جدا شده و در دو نوع بی کربنات و گازدار هستند. چشمه های آب گرم روستای گرمخانه که دارای آب تقریباً شور با بوی نامطبوع هیدروژن سولفور هستند

چشمه های معدنی بستان آباد: این چشمه ها که در دره اسکندری و در ۶۰ کیلومتری جنوب شرق تبریز واقع شده، کمی شور و از نوع چشمه های گسلی هستند

چشمه زندان سلیمان: این چشمه که در شمال غرب شهرستان غروه در استان کردستان واقع شده است، دارای آب بی کربناته، سولفات کلسیم و گوگرد است

چشمه های آب اسک: آب چشمه های اسک از نوع بی کربنات کلسیم، با مقداری اسید و حاوی سولفید هیدروژن است.

چشمه معدنی گنو: این چشمه در ۳۳ کیلومتری شمال بندرعباس و در مسیر سیرجان واقع شده است. آب این چشمه خیلی گرم و از مواد کلروسولفات کلسیم دار تشکیل شده است

چشمه های معدنی محلات: این چشمه ها در فاصله ۱۵ کیلومتری شمال شرقی محلات قرار دارد. آب این چشمه ها از ترکیب، آب های سولفات کلسیک و از ته آب های هیپرترمال است که برای درمان بیماری های نقرس و نیز بیماری های کبدی، صفرای، کلیوی و دستگاه گوارش موثر است

چشمه های گوگردی رامسر: چشمه زیرپل معروف ترین چشمه رامسر است که در جنوب این شهر واقع شده است. علاوه بر این چشمه، در شرق رامسر چشمه گوگردی و اکسید منگنز دار آب سیاه و نیز در شرق هتل رامسر ۹ چشمه آب معدنی گوگردی و رادیوم دار وجود دارد